

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.397>

JEL classification: L32, M12, I31, O15

UDC: 005.322:316.46:331.101.3

Тетяна ШАПОВАЛОВА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент,
кафедра соціології та соціальної роботи,
Національний університет «Львівська політехніка», Україна
E-mail: gg39358@gmail.com
ORCID iD: 0000-0002-2535-867X
Web of Science ResearcherID: AEG-4216-2022

Ростислав ТРЕФЛЕР

Національний університет «Львівська політехніка», Україна
E-mail: rostyslavltrf@gmail.com

ВПЛИВ СТРАТЕГІЙ ЛІДЕРСТВА НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

АНОТАЦІЯ

Вступ. У сучасному суспільстві управління установами соціальної сфери стикається з дедалі складнішими викликами, що обумовлені зростаючими потребами населення, динамічними змінами в соціальному середовищі та новими глобальними викликами, такими як соціальні кризи та економічні нестабільності. Соціальні установи, зокрема освітні, медичні та реабілітаційні заклади, відіграють ключову роль у забезпеченні соціального добробуту, і від їх ефективності залежить якість життя людей та соціальна стабільність. У цих умовах правильне та стратегічно обґрунтоване керівництво стає критично важливим фактором, що визначає успішність функціонування таких установ. Розробка та впровадження ефективних лідерських стратегій здатна не лише покращити управлінські процеси, але й підвищити мотивацію персоналу, оптимізувати робочі ресурси та сприяти досягненню організаційних цілей. Дослідження практичних прикладів та передових підходів до застосування лідерських стратегій дозволяє виділити ключові принципи, що сприяють успішному керівництву в різних сегментах соціальної сфери, адаптуючи найкращі міжнародні практики до потреб сучасних установ.

Виявлено, що стратегічне управління є критично важливим для досягнення високих результатів в установах соціальної сфери. Дослідження підтверджує, що впровадження ефективних лідерських стратегій сприяє оптимізації робочих процесів, покращенню мотивації персоналу і досягненню організаційних цілей. Проаналізовано різноманітні підходи до лідерства, що включають як традиційні, так і сучасні стратегії, і їхній вплив на управлінську діяльність в освітньому, медичному та соціальному секторах.

Метою статті є дослідити та проаналізувати вплив різних стратегій лідерства на ефективність управління установами соціальної сфери в умовах сучасних викликів, зокрема зміцнення мотивації персоналу, оптимізації робочих процесів та досягнення організаційних цілей.

Методологія дослідження базується на комплексному підході, який включає аналіз теоретичних аспектів лідерства, вивчення практичних прикладів управлінських практик в установах соціальної сфери, а також оцінку даних, що стосуються ефективності застосування різних стратегій.

Результати дослідження дозволяють сформулювати рекомендації для покращення лідерських практик в установах соціальної сфери. Серед них - розробка індивідуальних стратегій лідерства відповідно до

© Тетяна Шаповалова, Ростислав Трефлер, 2024

Отримано: 02.11.2024 р.

Рекомендовано до друку: 03.12.2024 р.

Опубліковано: 20.12.2024 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Шаповалова Т., Трефлер Р. Вплив стратегій лідерства на ефективність діяльності установ соціальної сфери. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 4. С. 397-402. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.397>

специфічних потреб організацій, забезпечення підтримки і розвитку лідерських якостей серед керівників, а також впровадження ефективних систем мотивації і оцінки діяльності. У статті також розглянуто важливість збору та аналізу інформаційних і статистичних даних для вдосконалення управлінських практик.

Ключові слова: стратегії лідерства; ефективність управління; установи соціальної сфери; мотивація персоналу; управлінські практики.

Вступ

У сучасному соціальному середовищі установи соціальної сфери стикаються з новими викликами, які вимагають підвищення якості надання соціальних послуг та задоволення потреб різних категорій населення. Ефективність діяльності таких установ значною мірою залежить від впровадження ефективних стратегій лідерства, що дозволяють оптимізувати робочі процеси, підвищувати мотивацію персоналу та досягати організаційних цілей.

Аналіз сучасної ситуації в соціальних установах виявляє ряд протиріч, зокрема:

- між потребою в інноваціях у стратегічному управлінні та консервативністю існуючих практик управління;
- між високими вимогами суспільства до якості соціальних послуг і недостатньою підготовленістю управлінців у застосуванні сучасних лідерських стратегій;
- між традиційними підходами до управління та необхідністю адаптації до змінних умов, що викликані соціально-економічними та технологічними змінами.

Теоретичний аналіз існуючих моделей лідерства в соціальних установах вказує на потребу в розробці нових підходів, які б відповідали специфіці діяльності соціальних служб, їх місії та цінностям. Відсутність дієвих стратегій лідерства може призвести до неефективності управлінських практик, що негативно вплине на якість соціальних послуг і, відповідно, на благополуччя населення.

Дослідженням впливу стратегій лідерства на ефективність діяльності установ соціальної сфери присвячені праці українських науковців, таких як Акімова Т., Албул І. В., Бирик Д., Галузяк В., Годлевський В. В., Голота О., Данченко Л. Г., Десятов Т., Калінчук О. І., Лебедик Л. В., Мармаза О. І., Перчик Г. Б., Підлипна Р. П., Тесленко М. М., Тульчинський Р. В. та інших.

Проблеми розвитку лідерства в умовах соціальних установ висвітлюються у роботах, присвячених формуванню лідерських якостей у майбутніх соціальних працівників. Дослідженням формування організаційної культури та управлінських практик займалися Годлевський В. В., Тесленко М. М., а також Данченко Л. Г. та Гордина В. В., які акцентують увагу на важливості стратегічного лідерства у розвитку кадрової політики.

Дослідження зарубіжного досвіду впровадження ефективних лідерських стратегій в управлінні соціальними установами вивчали Галузяк В., Албул І. В. та інші, зокрема, акцентуючи на нових підходах до формування професійної ідентичності лідерів у соціальній сфері.

Незважаючи на численні дослідження у цій галузі, існує потреба в детальному аналізі специфіки застосування лідерських стратегій у контексті сучасних викликів, з якими стикаються установи соціальної сфери.

Мета статті

Мета дослідження полягає в аналізі різних стратегій лідерства та їх впливу на ефективність установ соціальної сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження

В сучасному світі управління установами соціальної сфери стає все складнішим завдяки зростанню потреб суспільства та змінам у соціальному середовищі. Правильне керівництво стає важливим елементом успішної діяльності таких установ. Дослідження практичних прикладів та підходів до застосування стратегій лідерства може допомогти виявити ключові аспекти успішного керівництва в різних галузях соціальної сфери.

В освітньому секторі ефективні лідерські підходи можуть відігравати ключову роль у створенні стимулюючого навчального середовища та підтримці активного розвитку студентів. Дослідження дозволяють вивчити

різні методи формування соціального лідерства серед майбутніх спеціалістів та їхній вплив на подальшу кар'єру (Бирик, 2021).

У медичній галузі стратегії лідерства можуть бути визначальними для забезпечення ефективного управління медичними закладами та забезпечення високої якості медичних послуг. В свою чергу, В. Годлевський акцентує увагу на управлінських практиках, які сприяють оптимізації медичного процесу та задоволенню потреб пацієнтів (Годлевський, 2023).

У публічному секторі, особливо в охороні здоров'я, лідерські якості можуть суттєво впливати на здатність управлінців ефективно вирішувати великі виклики, такі як глобальні пандемії та здоров'я нації загалом. Дослідження показують, що в умовах постійних змін та надзвичайних ситуацій лідерство відкриває нові можливості для ефективного управління (Перчик, 2023).

У сфері соціального обслуговування, наприклад, лідерські якості можуть сприяти покращенню якості послуг для вразливих груп населення. Вивчення досвіду управління соціальними установами дозволить ідентифікувати стратегії, які найбільш ефективні для забезпечення допомоги та підтримки тим, хто найбільше потребує.

Вивчення практичних прикладів та підходів до застосування стратегій лідерства в установах соціальної сфери дозволяє отримати цінний досвід, який може бути корисним для розвитку ефективного керівництва в цих сферах.

Збір та аналіз інформаційних та статистичних даних про роботу установ соціальної сфери становить невід'ємну складову процесу розуміння їхнього функціонування та визначення ефективних стратегій управління. Цей процес включає в себе широкий спектр дій, спрямованих на збір, аналіз та інтерпретацію різноманітних даних, що стосуються діяльності установ.

Під час збору даних враховуються різні аспекти роботи установ соціальної сфери, такі як обсяг та види наданих послуг, структура персоналу, фінансові показники, задоволення співробітників, рівень задоволеності клієнтів та їхні відгуки. За допомогою аналізу цих даних можна виявити сильні та слабкі сторони роботи установ, а також тенденції, що притаманні

конкретному ринковому сегменту чи географічній області.

Крім того, аналітична обробка даних дозволяє встановити зв'язок між різними факторами та визначити їх вплив на результативність роботи установ соціальної сфери. Наприклад, шляхом порівняльного аналізу можна визначити, які стратегії лідерства найбільш ефективні для досягнення поставлених цілей в конкретних умовах.

Збір та аналіз інформаційних та статистичних даних про роботу установ соціальної сфери є ключовим етапом для розуміння їхньої діяльності та визначення стратегій управління. Цей процес охоплює широкий спектр джерел і даних, включаючи інформаційні технології, фінансові показники та соціально-економічні аспекти.

Професійний розвиток майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи за допомогою інформаційних технологій відіграє важливу роль у підготовці кадрів для роботи у відповідних установах. Дослідження вказують на значення інформаційних технологій у формуванні професійних навичок та компетенцій майбутніх соціальних працівників, що підкреслює необхідність врахування сучасних тенденцій у розвитку технологій при аналізі даних про роботу установ соціальної сфери (Лебедик, 2020).

Фінансове забезпечення соціальної сфери також є важливим аспектом, який потребує уваги під час аналізу діяльності установ. Аналіз фінансових показників та їхній порівняльний аналіз дозволяють виявити пріоритетні напрямки розподілу ресурсів та ефективно використовувати їх для досягнення стратегічних цілей (Підлипна та Смочко, 2020).

Отже, збір та аналіз інформаційних та статистичних даних про роботу установ соціальної сфери враховує широкий спектр факторів, що включають у себе інформаційні технології, фінансове забезпечення та соціально-економічні аспекти. Використання різноманітних джерел даних та їх аналіз дозволяє здійснити комплексну оцінку роботи установ та розробити ефективні стратегії управління для поліпшення якості та доступності наданих послуг.

Розробка рекомендацій з поліпшення керівництва в установах соціальної сфери

ґрунтується на проведеному дослідженні, що досліджувало вплив різних стратегій лідерства на їхню ефективність. Згідно з отриманими результатами, рекомендується впроваджувати широкий спектр стратегій лідерства, що відповідають унікальним потребам та характеру кожної конкретної установи. На перший план виступає розвиток лідерських якостей через систематичну навчальну та підтримку, а також створення стимулюючого середовища для творчого розвитку та співпраці. Додатково, необхідно забезпечити належні ресурси для успішного втілення стратегій лідерства, а також стимулювати ініціативність та співпрацю через системи заохочення. Крім того, важливим є забезпечення рівності, справедливості та створення здорового організаційного клімату, що сприяє психологічному комфорту та розвитку кожного члена колективу (Тесленко та Метельська, 2021). Такий комплексний підхід допоможе підвищити ефективність керівництва та сприятиме досягненню спільних цілей установ соціальної сфери.

Забезпечення професійного розвитку керівництва установ соціальної сфери становить важливу складову для успішного впровадження стратегій лідерства. Надання можливостей для професійного зростання та навчання керівництва, зокрема з урахуванням сучасних тенденцій та інновацій у галузі, сприяє їхній компетентності та адаптивності до змін. Створення умов для ефективної комунікації та співпраці між членами керівництва та співробітниками установ соціальної сфери є ключовим аспектом для досягнення спільних цілей. Підтримка командної роботи сприяє обміну ідеями та координації дій всередині організації.

Формування відповідальності та усвідомлення важливості ролі керівництва в досягненні стратегічних цілей та розвитку установ соціальної сфери стимулює ефективність та результативність діяльності. Розвиток системи управління персоналом, що сприяє ефективному управлінню та мотивації персоналу, є необхідною умовою для забезпечення успішної роботи установ соціальної сфери (Мармаза, 2013).

Впровадження прозорих та демократичних процедур управління та прийняття рішень

сприяє підвищенню довіри та ефективності діяльності установ соціальної сфери, стимулюючи активну участь всіх сторін. Залучення керівництва установ соціальної сфери до процесу постійного вдосконалення та використання найкращих практик у галузі сприяє досягненню високих результатів та постійному розвитку.

Розробка та впровадження стратегій запобігання та вирішення конфліктів серед персоналу та між керівництвом та співробітниками є важливим елементом підтримки сприятливого робочого середовища. Підтримка ініціатив та новаторських підходів у роботі керівництва сприяє досягненню нових досягнень та постійному розвитку установ соціальної сфери, стимулюючи творчий потенціал та інноваційність.

Проведення аналізу ефективності є ключовим етапом у розвитку керівництва установ соціальної сфери. Систематичне оцінювання результатів діяльності з урахуванням застосування різних стратегій лідерства допомагає визначити їхній вплив на досягнення поставлених цілей та виявити потреби у подальшому вдосконаленні. Забезпечення участі співробітників є ще однією важливою складовою успішного керівництва. Створення умов для активної участі співробітників у процесах прийняття рішень та розвитку установ соціальної сфери сприяє підвищенню їхньої мотивації та відчуття власної значущості.

Підтримка розвитку лідерських якостей є необхідною для керівництва установами соціальної сфери. Розробка та впровадження програм професійного розвитку з акцентом на розвиток лідерських навичок та вмінь сприяють підвищенню ефективності керівництва. Формування стратегічного бачення є важливим елементом успішного керівництва. Розробка та впровадження стратегічних планів розвитку з урахуванням різних стратегій лідерства спрямовані на досягнення визначених стратегічних цілей та сприяють успіху установ соціальної сфери (Данченко та Гордина, 2015).

Створення сприятливого середовища для розвитку керівництва є важливим аспектом успішного функціонування установ соціальної сфери. Забезпечення підтримки та створення сприятливого та підтримуючого середовища,

що сприяє залученню та реалізації потенціалу керівництва, є вирішальним для досягнення успіху. Підтримка ініціативності та творчості є необхідною для стимулювання новаторських рішень та ідей у роботі керівництва. Сприяння розвитку творчого мислення та ініціативності серед керівництва сприяє пошуку і впровадженню інноваційних підходів та розвитку установ соціальної сфери.

Висновки дослідження і перспективи подальших досліджень у даному напрямку

Під час нашого дослідження ми вивчили різноманітні аспекти впливу стратегій лідерства на ефективність установ соціальної сфери. За допомогою аналізу літературних джерел, практичних прикладів та статистичних даних ми отримали глибше розуміння того, як керівництво впливає на функціонування цих установ.

Наше дослідження підтвердило важливість розуміння різних стратегій лідерства та їх відповідності конкретним контекстам установ

соціальної сфери. Виявлено, що успішне керівництво забезпечує стабільність, підвищує рівень задоволеності працівників, сприяє вирішенню проблем та досягненню стратегічних цілей.

За результатами нашої роботи, ми розробили ряд рекомендацій для поліпшення керівництва в установах соціальної сфери. Ці рекомендації орієнтовані на впровадження нових підходів та стратегій у керівництві, розвиток лідерських якостей серед персоналу та підвищення рівня ефективності установ в цілому.

У світлі отриманих результатів, можна визначити, що подальший розвиток керівництва в установах соціальної сфери є ключовим аспектом для забезпечення їхньої стабільності та успішності в майбутньому. Перспективи подальших досліджень у цій сфері можуть включати детальне вивчення впливу різних типів лідерства на конкретні аспекти управління, таких як управління змінами, мотивація працівників та інноваційні процеси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бирик Д. Формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної підготовки. 2021.
2. Годлевський В. В. Роль організаційної культури та лідерства в управлінні медичною галуззю. 2023.
3. Данченко Л. Г., Гордина В. В. Сучасні стратегічні моделі типів керівництва та лідерства в організації. Молодий вчений. 2015. (11). С. 52–55.
4. Лебедик Л. В. Професійний розвиток майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи засобами інформаційних технологій. Проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога в контексті Концепції «Освіта впродовж життя». 2020. С. 42–45.
5. Мармаза О. І. Ефективне лідерство як інструмент стратегічного управління. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2013. (29). С. 289–297.
6. Перчик Г. Б. Феномен лідерства в системі публічного управління на прикладі сфери охорони здоров'я. 2023.
7. Підлипна Р. П., Смочко В. Ю. Фінансове забезпечення соціальної сфери України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2020. (38). С. 25–31.
8. Тесленко М. М., Метельська Н. Й. Психологічний аналіз сучасних теорій лідерства. Редакційна колегія. 2021. С. 276.

REFERENCES

1. Bibik, D. (2021). Formation of social leadership in future social workers in the context of professional training.
2. Hodlevskyi, V. V. (2023). The role of organizational culture and leadership in the management of the medical sector.

3. Danchenko, L. H., & Hordyna, V. V. (2015). Modern strategic models of leadership types in organizations. *Young Scientist*, (11), 52-55.
4. Lebedyk, L. V. (2020). Professional development of future specialists in the field of social work through information technologies. *Designing an individual trajectory of professional development of educators in the context of the «Lifelong Learning» Concept*, 42-45.
5. Marmaza, O. I. (2013). Effective leadership as a tool of strategic management. *Pedagogy of Forming a Creative Personality in Higher and General Educational Schools*, (29), 289-297.
6. Perchyk, H. B. (2023). The phenomenon of leadership in the public administration system based on the example of the healthcare sector.
7. Pidlypna, R. P., & Smochko, V. Yu. (2020). Financial provision of the social sphere in Ukraine. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series «Economic Sciences»*, (38), 25-3141.
8. Teslenko, M. M., & Metelytska, N. Y. (2021). Psychological analysis of modern leadership theories. *Editorial Board*, 276.

Tetiana Shapovalova, PhD in Economics, Associate Professor, Department of Sociology and Social Work, Lviv Polytechnic National University, Ukraine

Rostyslav Trefler, Lviv Polytechnic National University, Ukraine

The impact of leadership strategies on the effectiveness of social service institutions

Abstract

Introduction. In modern society, the management of social institutions faces increasingly complex challenges due to the growing needs of the population, dynamic changes in the social environment, and new global challenges such as social crises and economic instability. Social institutions, particularly educational, medical, and rehabilitation facilities, play a key role in ensuring social welfare, and their effectiveness directly impacts the quality of life and social stability. In this context, appropriate and strategically justified leadership becomes a critical factor determining the successful operation of such institutions. The development and implementation of effective leadership strategies can not only improve management processes but also enhance staff motivation, optimize working resources, and facilitate the achievement of organizational goals. Researching practical examples and advanced approaches to the application of leadership strategies allows us to highlight key principles that contribute to successful management across various segments of the social sphere, adapting the best international practices to the needs of contemporary institutions. It has been identified that strategic management is critical for achieving high performance in social institutions. The study confirms that the implementation of effective leadership strategies contributes to the optimization of work processes, improvement of staff motivation, and the achievement of organizational goals. Various approaches to leadership have been analyzed, including both traditional and modern strategies, and their impact on management activities in the educational, medical, and social sectors.

The aim of the article is to investigate and analyze the impact of various leadership strategies on the effectiveness of management in social institutions amid contemporary challenges, particularly regarding the enhancement of staff motivation, optimization of work processes, and achievement of organizational goals.

The methodology of the research is based on a comprehensive approach that includes the analysis of theoretical aspects of leadership, the study of practical examples of management practices in social institutions, and the evaluation of data related to the effectiveness of the application of various strategies.

The results of the research allow for the formulation of recommendations for improving leadership practices in social institutions. These include the development of individualized leadership strategies tailored to the specific needs of organizations, ensuring support and the development of leadership qualities among managers, as well as the implementation of effective motivation and performance evaluation systems. The article also discusses the importance of collecting and analyzing information and statistical data to enhance management practices.

Keywords: leadership strategies; management effectiveness; social institutions; staff motivation; management practices.

Cite as: Shapovalova, T., and Trefler, R. (2024). The impact of leadership strategies on the effectiveness of social service institutions. *Economic analysis*, 34 (4), 397-402. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.397>